

המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

מפמ"ר עברית: תומר בוזמן
פיתוח: טל אהרון

שם הפועל ושם הפעולה

עברית – כיתות י-יא

טל אהרון

מה נלמד היום?

- צורות שם הפועל והשימוש בהן
 - צורות שם הפעולה והשימוש בהן
 - משמעויותיו של שם הפעולה
 - צורות שם הפעולה בכל הבניינים
 - חוסר התאם בין הפועל לשם הפעולה מבחינת הבניין
-

פועל, שם פועל ושם פעולה

לשם הפועל
ולשם הפעולה
אין זמן ואין גוף.

שם פעולה	שם פועל	פועל	
שְׁמִירָה	לְשַׁמֵּר	שָׁמַר	
✓	✓	✓	שורש
✓	✓	✓	בניין
X	X	✓	זמן
X	X	✓	גוף

שם הפועל

נסו לאתר את כל שמות הפועל בסרטון שלפניכם.

- לפרוץ למחשבי מודיעין
- להשתלט על לוויינים בחלל
- להסיט סופת טורנדו
- לשדר לכל האזרחים

צורות שם הפועל והשימוש בהן

שם הפועל הוא צורת המקור של הפועל. לרוב הוא בא בתוספת האות ל.

עלינו **לְהַשְׁמִיעַ** להוראות משרד הבריאות.

שם הפועל מציין פעמים רבות את הסתמיות של עושה הפעולה.
אין בו ציון של גוף.

הבעת תוקף כללי

כדי **לְהַשְׁפִּיעַ** צריך **לְהַצְבִּיעַ**.

מי צריך להצביע? כולם!

צורות שם הפועל והשימוש בהן

שם הפועל משמש גם להבעת הנחיה / בקשה / המלצה / פקודה / איסור.

איסור על כתיבה בקצה העמוד במחברת הבחינה

הנחיות לנסיעה ברכב בזמן חירום

עם הישמע אזעקה או קול נפץ בזמן נהיגה ברכב:
יש לעצור בזהירות בצד הדרך, לצאת מהרכב ולהיכנס למבנה או מחסה קרוב

דרכים אחרות להבעת הנחיות

ציווי – עצרו בזהירות בצד הדרך, צאו מהרכב והיכנסו למבנה או מחסה קרוב.

הווה רבים – עוצרים בזהירות בצד הדרך, יוצאים מהרכב ונכנסים למבנה או מחסה קרוב.

שם הפועל בתוספת ב/עם משמש לציון זמן/תנאי

עם הישמע אזעקה או קול נפץ בזמן נהיגה ברכב:

תרגול מבחינת בגרות

לפניך שלוש הנחיות III-I לזיהוי חדשות כזב.

בכל הנחיה הודגשו מילה או מילים. ענה על השאלות שלאחר כל הנחיה.

ההנחיות:

I. בָּרְרוּ מיהו המחבר.

II. שִׁימוּ לב לכותרת. בְּדָקוּ אם היא קשורה לתוכן הידיעה או אם היא מְגֻזָּמֶת, דְּרָמָטִית,

מְעַצְבֶּנֶת במיוחד או לא רְאָלִית.

III. אם הידיעה מופרכת, בְּדָקוּ אם היא פורסמה באתר סאטירי.

בהנחיות III-I שלעיל משמשים הפעלים: בָּרְרוּ, שִׁימוּ, בְּדָקוּ, בְּדָקוּ.

(1) ציין את הזמן (הדרך) של פעלים אלה. ציווי

(2) בעברית יש דרכים נוספות לניסוח הנחיות. לפניך ההנחיה: בָּרְרוּ מיהו המחבר.

נסח הנחיה זו בדרך אחרת.

יש לברר מיהו המחבר. / ראוי לברר מיהו המחבר. / עליכם לברר מיהו המחבר.

מבררים מיהו המחבר.

שם הפועל בגזרות השונות

שם הפועל רווח בכותרות העיתונים, בשמות של סרטים/ספרים/הצגות וכד'.

ע"ע	עו"י	נל"י/ה	נל"א	נפ"י/ו	חפ"צ	חפ"נ	מרבעים	שלמים
להגן (ג-נ-נ)	לצוד (צ-ו-ד)	לגלות (ג-ל-י/ה)	למלא (מ-ל-א)	לרדת (י-ר-ד)	להצית (י-צ-ת)	להציל (נ-צ-ל)	לשחרר (ש-ח-ר-ר)	לתפס (ת-פ-ס)

תרגול מבחינת בגרות

לפניך משפטים ובהם שלושה שמות פועל מודגשים.

— המשתף בתמונה ובסרטון יכול לְהוֹסִיף כמה מילים ולְחַוֹּת את דעתו.

— התקשורת ממהרת לָעוֹט על אדם כזה.

העתק את שלושת שמות הפועל המודגשים, וציין את השורש ואת הבניין של כל אחד משמות הפועל.

להוסיף – יס"פ, הפעיל

לחוות – חו"י/ה, פיעל

לעוט – עו"ט, קל/פעל

מן השורש של שם הפועל לְהוֹסִיף, כתוב פועל באותו בניין, בזמן עתיד, בגוף ראשון יחיד

(מדבר), ושבץ אותו במשפט משלך. בהמשך אוסיף פרטים חדשים על הנושא.

תרגול מבחינת בגרות

לפניך משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

- I. במערכת החינוך נהגו לפני שנים לא רבות לְמַנּוֹת מנהלים וסגני מנהלים על פי ותק.
- II. כאשר רופאים לא היו בטוחים בנוגע לאבחנה רפואית, הם נהגו לְהוֹעֵץ ברופא ותיק ומנוסה מהם.
- III. תנודות שער המטבע קשות לְחַזּוֹי עד מאוד. ל+חיזוי (מילת יחס + שם פעולה)
- IV. פעמים רבות הצעירים מיטיבים לְדַעַת מן המבוגרים כיצד להתנהג בחברה.
- V. כיצד נדע לְמַצֵּא את הדרך הנכונה לנו בחיים?
- VI. נסו לְדַמּוּן את עצמכם בעתיד.
- VII. כולנו פוחדים לְהִזְדַּקֵּן.

שורש	בניין	
למנות	מנ"י/ה	פיעל
להיוועץ	יע"צ	נפעל
לדעת	יד"ע	קל/פעל
למצוא	מצ"א	קל/פעל
לדמיין	דמי"נ	פיעל
להזדקן	זק"נ	התפעל

- א. אחת מן המילים המודגשות אינה צורת שם פועל. העתק אותה למחברתך.
- ב. העתק כל אחד משמות הפועל, וציין לידו את השורש ואת הבניין שלו.
- ג. כתוב מן השורש של כל אחת מן המילים שלפניך פועל בבניין הפעיל בזמן עבר ובגוף נסתר.

— לְמַצֵּא המציא

— לְהִזְדַּקֵּן הזקין

שם הפעולה

צורות שם הפעולה והשימוש בהן

שם הפעולה הוא שם שנוצר מן הפועל, אך אין לו זמן וגוף.
שמות הפעולה מציינים לרוב פעולה, תהליך, מצב או תוצאה.

הפעולה הראשונה היא לְחִיצָה על כפתור ההַפְּעָלָה.
אחד העקרונות המרכזיים הוא ההַצְמָדוּת לעובדות שבשטח.
טייס הקרב הבכיר מתורגל בהַתְמוּדָדוּת עם אֵיִם אווירי משתנה.

צורות שם הפעולה והשימוש בהן

שמות הפעולה רווחים בכותרות העיתונים בגלל הרצון לדחוס מידע או להביע סתמיות.

חשיבות
הפעולה

מבצע הפעולה
אינו ידוע

מבצע הפעולה
מובן מאליו

הבעת תוקף
כללי

צמצום נוכחות בעבודה, התקהלות - שני אנשים

בתום ישיבת הממשלה, הוחלט על ההנחיות החדשות שמהדקות עוד יותר את ההסגר • נתניהו על הכרות החדדים: "הפקרות ממדרגה ראשונה" • במשרד הבריאות שוקלים להמליץ: מסיכה לכל אזרח

מתוך: ישראל היום,
31/03/2020

מתיקון טנקים - לייצור ציוד הגנה רפואי

מרכז השיקום והאחזקה של צה"ל הוסב בתוך 12 שעות נסיעה במאבק בקורונה • מפקד המרכז, אל"מ אמירה: "אנו נלחמים מול אויב בלתי נראה"

משקיף התנן שמייצר צה"ל
עבור הצוותים הרפואיים
גילום: דניאל גרין

מתוך: ישראל היום,
31/03/2020

צורות שם הפעולה בגזרות השונות

ע"ע	עו"י	נל"י/ה	נל"א	נפ"י/ו	חפ"צ	חפ"נ	מרובעים	שלמים
								
הַגָּנָה (ג-נ-נ)	טִיסָה (ט-ו-ס)	שָׁנִי (ש-נ-י/ה)	קְרִיאָה (ק-ר-א)	הוֹכָחָה (י-כ-ח)	הַצָּגָה (י-צ-ג)	הַצָּלָה (נ-צ-ל)	תַּרְגוּל (ת-ר-ג-ל)	הַכְחָשָׁה (כ-ח-ש)

השימוש בשם הפעולה מאפשר לדחוס מידע (אין ציון של מבצע הפעולה) וכן ליצור דרמטיזציה ומתח.

משמעויות שם הפעולה

שם הפעולה הוא לרוב שם מופשט המציין פעולה.

העובדים עסוקים בעֲטִיפָה של מוצרי המזון.

שם הפעולה עשוי לציין גם שם מוחשי.

העֲטִיפָה הצבעונית של החטיף מסקרנת את הילדים.

תרגול מבחינת בגרות

שמות במשקלי שמות פעולה יכולים לעיתים לציין לא רק פעולה, אלא לציין גם שמות עצם מוחשיים. לפניך שני זוגות משפטים, ובכל זוג מודגש פעמיים אותו שם: פעם השם מציין פעולה, ופעם הוא מציין שם עצם מוחשי. בכל זוג משפטים **הקף בק** את השם המציין פעולה.

- זוג I: סיימתי את ה**אַרְיָזָה** של המזוודה בערב שלפני הטיול.
- לאחר פתיחת המוצר השליכו את ה**אַרְיָזָה** לפח הכתום.
- זוג II: סבי קיבל בדואר ה**זְמָנָה** ליריד התעסוקה.
- אף על פי שחבריי הציעו לי לבוא איתם לטיול, לא הלכתי כי הרגשתי שה**הְזְמָנָה** שלהם לא הייתה אמיתית.

לפניך משפט ובו מודגשת המילה **קִבְּלָה** פעמיים. **הקף** את המילה **קִבְּלָה** שמשמעותה היא שם פעולה.
באתרים רבים מאפשרים לצרכן לבטל את העסקה בתוך 14 יום מיום ה**קִבְּלָה** של המוצר, בתנאי שהצרכן מציג חשבונית או **קִבְּלָה** המעידות על העסקה ועל הסכום ששולם בה.

צורות שם הפעולה בכל הבנינים

המשקלים	הבניין
קְטִילָה קְטִילָה, קִטְלָה, מְקַטֵּל	קל
הִקְטִילוּת	נפעל
הִקְטִילָה, הִקְטִיל אֶקְטִילָה	הפעיל
קִטּוּל, קִטְלָה קִטֵּלַת	פיעל
הִתְקַטִּילוּת	התפעל

צורות שם הפעולה בכל הבנינים

1. בנין קל

קטילה

שלמים	נל"א	נל"י/ה	עו"י
צְעִידָה	מְצִיָּאָה	פְּנִיָּה	רִיצָה
צ ע י ד ה	מ צ י א ה	פ נ י ה	ר ו י צ ה
ק ט י ל ה	ק ט י ל ה	ק ט י ל ה	ק ט י ל ה

שְׂגִיָּאָה

ש ג י א ה
ק ט י ל ה

קטילה

שלמים	נפ"י/ו
שׁוֹרְפָה	שִׁנָּה
ש ר פ ה	י ש נ ה
ק ט ל ה	ק ט ל ה

קטילה

מקטל

צורות שם הפעולה בכל הבנינים

הקטלות

2. בניין נפעל

נל"י/ה	שלמים
הַבְּנִית	הַמְּנֵעַת
ה ב נ י ת ה ק ט ל ת	ה מ נ ע ת ה ק ט ל ת

צורות שם הפעולה בכל הבניינים

הקטלה

3. בניין הפעיל

ע"ע	עו"י	נל"י/ה	נל"א	חפ"צ	חפ"נ	נפ"י/ו	שלמים
הַקְלָה	הַנְפָה	הַפְנִיה	הַמְרָאה	הַצְגָה	הַסְעָה	הוֹכְחָה	הַבְחָנָה
ה ק ל ל ה ה ק ט ל ה	ה נ ו פ ה ה ק ט ל ה	ה פ נ י ה ה ק ט ל ה	ה מ ר א ה ה ק ט ל ה	ה י צ ג ה ה ק ט ל ה	ה נ ס ע ה ה ק ט ל ה	ה ו כ ח ה ה ק ט ל ה	ה ב ח נ ה ה ק ט ל ה

(הקל)

(הניף)

הַרְצָאָה

ה ר צ י ה
ה ק ט ל ה

צורות שם הפעולה בכל הבניינים

אַקְטָלָה

חפ"נ	שלמים
אַגְדָּה	אַסְפָּקָה
א נ ג ד ה	א ס פ ק ה
א ק ט ל ה	א ק ט ל ה

הַקְטִיל

3. בניין הפעיל

עו"י	חפי"צ	חפ"נ	שלמים
הַנִּיף	הַיַּצַּג	הַגִּיד	הַסְפִּיק
ה נ ו ר	ה י צ ג	ה נ ג ד	ה ס פ ק
ה ק ט ל	ה ק ט ל	ה ק ט ל	ה ק ט ל

צורות שם הפעולה בכל הבניינים

4. בניין פיעל

קטול

קטלה

שלמים	מרובעים	נל"א	נל"י/ה
בְּקוּשׁ	פָּרְסוּם	וּדְאוּ	נִקְוִי
ב ק ו ש	פ ר ס ו מ	ו ד ו א	נ ק ו י
ק ט ו ל	ק ט ו ל	ק ט ו ל	ק ט ו ל

שלמים	מרובעים
בְּקָשָׁה	פְּרָגְסָה
ק ב ל ה	פ ר נ ס ה
ק ט ל ה	ק ט ל ה

חטוי

ח ט ו א
ק ט ו ל

קטלת

צורות שם הפעולה בכל הבנינים

התקטלות

5. בניין התפעל

הקטלות (נפעל)

- אין מוספית תי"ו
- פ הפועל בקמץ
- דגש משלים ב-פ הפועל

הצמדות

התקטלות (התפעל)

- מוספית תי"ו (לרוב)
- פ הפועל בפתח

התנצלות
הטגנות

נל"י/ה	מרובעים	שלמים
התגלות ה ת ג ל י ו ת ה ת ק ט ל ו ת	התחשמלות ה ת ח ש מ ל ו ת ה ת ק ט ל ו ת	התפתחות ה ת פ ת ח ו ת ה ת ק ט ל ו ת

זיהוי שמות הפעולה

לפניך היגדים שהוצגו למשתתפים בסקר, שמטרתו לבדוק את מידת התמכרותם לטלפון החכם.

- ה**התעסקות** ב**טלפון** ה**חכם** שלי תופסת חלק חשוב בחיי.
- אני חושב על ה**טלפון** ה**חכם** שלי גם כשהוא אינו **ב**השג ידי.
- קשה לי להמנע מן ה**שמוש** ב**טלפון** ה**חכם** גם ב**זמן** ה**רצאה**.

(1) הקף בהיגדים ארבעה שמות הנוטים במשקלי **שמות הפעולה**.

(2) מבין השמות שהקפת, העתק שניים השייכים ל**אותו הבניין**. הישג הרצאה

(3) ציין את ה**שורש** של כל אחד מן השמות שהעתקת בסעיף ב(2). נש"ג רצ"ו/ה

הבניין	המשקלים
קל	קְטִילָה
נפעל	הַקְטָלוֹת
הפעיל	הַקְטָלָה, הַקְטֵל
פיעל	קְטוּל, קְטָלָה
התפעל	הַתְקַטְלוֹת

זיהוי שמות הפעולה

לפניך משפט מטקסט 1.

הפער בין שְלֹחַ יבשתי לשילוח אווירי מבחינת פליטת גזי חממה הוא עצום.

(1) לפניך ארבע מילים מודגשות שנגזרו מן השורש ש-ל-ח.

שְלֹחַ, שְלִיחוֹת, הַשְתַּלְחוֹת, הַשְלִיחוֹת של חבילות מחו"ל נעשתה נפוצה.

• איזו מבין ארבע המילים המודגשות אינה נוטה במשקלי שמות הפעולה? הקף אותה.

• ציין מעל כל אחד משלושת שמות הפעולה את הבניין שלו.

הבניין	המשקלים
קל	קְטִילָה
נפעל	הִקְטִילוּת
הפעיל	הִקְטִילָה, הִקְטִיל
פיעל	קִטּוּל, קִטְלָה
התפעל	הִתְקַטְּלוּת

נסו לאתר את כל שמות הפעולה בסרטון שלפניכם.

עצירה, הנחיה, תקנה,

הצטיידות, קבלה, סיוע,

יציאה, נסיעה, הגבלה,

בילוי, מכירה, כניסה

נמדין את שמות הפעולה לפי הבניין.

עֲצִירָה, הַנְּחִיָּה, תִּקְנָה, הַצְּטִידוֹת, קִבְּלָה, סִיוֵעַ,
יְצִיאָה, נְסִיעָה, הַגְּבָלָה, בִּלּוֹי, מְכִירָה, כְּנִיסָה

קל	הפעיל	פיעל	התפעל
קְטִילָה	הַקְטִילָה, הִקְטִיל	קָטַל, קָטְלָה	הִתְקַטְּלוּ
עצירה	הנחיה	תקנה	הצטיידות
יציאה	הגבלה	קבלה	
נסיעה		סיוע	
מכירה		בילוי	
כניסה			

מיון שמות הפעולה לפי הבניין

לפניך צירופים ומשפטים ובהם מודגשים שמות פעולה.

בְּקֶרֶת איכות בְּנִית תוכניות הִקְלָה בתורנויות תִּפְעֹל של אתר הבית

חברים באו לבקר בלי הִתְרָאָה. כללי הִסָּק הם כללים בסיסיים בלוגיקה ובמתמטיקה.

בטבלה שלפניך מיון את שמות הפעולה לפי בניינים, וציין את הבניין בראש כל עמודה.

פועל	קל	הפעיל
בקרה תפעול	בנייה	הקלה התראה היסק

הבניין	המשקלים
קל	קְטִילָה
נפעל	הִקְטָלוּת
הפעיל	הִקְטָלָה, הִקְטַל
פועל	קְטוּל, קְטָלָה
התפעל	הִתְקַטָּלוּת

מיון שמות הפעולה לפי הבניין

לפניך משפט, ובו שם פעולה מודגש.

מנהיג כריזמטי מעורר הַשְׂרָאָה והתלהבות.

לפניך ארבעה שמות פעולה.

הַשֵּׁג, הַפְּרָדוֹת, הַדִּיפָה, הַתְּמָמוֹת

(1) הקף את שם הפעולה שהוא באותו הַבְּנִיין של הַשְׂרָאָה.

(2) העתק את שלושת שמות הפעולה האחרים, וכתוב ליד כל אחד מהם את הַבְּנִיין שלו.

שם הפעולה: הַפְּרָדוֹת הַבְּנִיין: נפעל

שם הפעולה: הַדִּיפָה הַבְּנִיין: קל

שם הפעולה: הַתְּמָמוֹת הַבְּנִיין: התפעל

הבניין	המשקלים
קל	קְטִילָה
נפעל	הַקְטָלוֹת
הפעיל	הַקְטָלָה, הַקְטֵל
פיעל	קְטֹל, קְטָלָה
התפעל	הַתְּקָטְלוֹת

חוסר התאם בין הפועל לשם הפעולה

המשקלים	הבניין
קטילה	קל
הקטלות	נפעל
הקטלה	הפעיל
קטול	פיעל

לעיתים שם הפעולה אינו תואם בבניין לפועל שאת פעולתו הוא מציין.

הריקוד^{פיעל} שהתלמידים^{קל} רקדו בטקס הסיום היה מרשים מאוד.

כל האורחים נכנסו^{נפעל} לגן האירועים דרך הכניסה^{קל} הראשית.

במקרים של הגירה^{קל} המונית קבוצות גדולות מהגרות^{פיעל} לאזור מסוים.

הסיבות לחוסר ההתאם

לעיתים אין התאם עקב בידול משמעות.

בעמדות ה^{קל}שְׁקִילָה שברשתות המזון אנו ^{קל}שוקלים את הירקות.
מנהל הבנק ^{קל}שוקל אם לכלול ^{פיעל}שְׁקוּל סביבתי בהליך זה.

לעיתים אין התאם עקב הרצון למנוע דו-משמעות.

משרד הבריאות ^{קל}אִסַּר על הקבוצה להתאמן בשבועיים הקרובים.
צו ^{פיעל}אִסוּר פרסום הוטל על הפרשה.
אסירה = נקבת האסיר

www.shutterstock.com - 574657219

www.shutterstock.com - 648635704

המשקלים	הבניין
קטילה	קל
קטול	פיעל

חוסר התאם בין הפועל לשם הפעולה

לעיתים שם הפעולה אינו מתאים מבחינת הבניין לפעלים שאת פעולתם הוא מתאר, כך למשל שם הפעולה השְׁרָדֹת.

השלם את המשפט שלפניך.

המילה השְׁרָדֹת היא שם פעולה הנוטה בבניין _____ נפעל, אולם היא מתארת לרוב את הפעולה של פעלים מבניין _____ קל.

במקרים רבים שם הפעולה אינו מתאים בבניין לפועל שאת פעולתו הוא מציין.

לפניך ארבעה שמות פעולה. הקף את שם הפעולה שאינו מאותו הבניין של הפועל שאת פעולתו הוא מציין.

הַחֲלָטָה, הַשְׁעָרָה, גֵּרוּשׁ, הוֹבְלָה

החליט שיער גירש הוביל

הבניין	המשקלים
קל	קְטִילָה
נפעל	הִקְטִילֹת
הפעיל	הִקְטִילָה, הִקְטִיל
פיעל	קִטּוּל, קִטְלָה
התפעל	הִתְקַטְּלוּת

חילים דו-משמעיות

לפניך שלושה משפטים, ובהם חילים מודגשות.

- החברה מסיקה מסקנות ממחקרים על משחקי מחשב מסחריים ומְחִילָה אותן על דור חדש של משחקים טיפוליים (על פי טקסט 3). חו"ל
- בערב יום הכיפורים היהודי מבקש מְחִילָה מאלה שפגע בהם. מח"ל
- בטיול ראינו מְחִלָה של חפרפרת. חל"ל

איזו חילה היא שם פעולה?

ציין לאחר כל משפט את השורש של המילה המודגשת בו.

לפניך משפט.

ההנהגה מְסִירָה מעליה אחריות.

ציין את השורש ואת הבניין של המילה מְסִירָה.

השורש: סו"ר הבניין הפעיל

בהקשר אחר המילה מְסִירָה משמשת שם פעולה.

כתוב את השורש של שם פעולה זה. מס"ר

מסירה זו הגדילה את הסיכוי של הקבוצה לנצח במשחק.

בהצלחה רבה!

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות (במצב חירום – מגפת הקורונה)

1. הודעה בשידור

א. בתחתית השידור ככתובית, ואם לא אפשרי אז בסוף השידור בשקופית, יופיע המשפט הבא:
"השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם
הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת
באמצעות פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il"